

POETIN, OEKRAÏNE EN DE TOEWIJDING VAN RUSLAND

OEKRAÏNE is de bakermat van Rusland, dat christelijk geworden is in Kiëv in 988. Het mag dan wel zijn dat de invallen van de Mongolen de Russische staat gedwongen hebben zich meer naar het noorden te verplaatsen, met Moskou als nieuw centrum, dat belet niet dat Kiëv de bron blijft van de geschiedenis van het Heilige Rusland. Niet voor niets heeft de atheïstische USSR in 1988 met pracht en praal het millennium gevierd van het doopsel van Rusland !

Boris Jeltsin, die in 1991 het einde van de Sovjetunie uitriep, liet aan Oekraïne samen met de onafhankelijkheid ook de Krim : het door Russen bevolkte schiereiland dat *nooit* Oekraïens is geweest,

maar dat door Chroesjtsjov bij Oekraïne was aangehecht in een tijd dat niemand het einde van de USSR kon vermoeden.

De opvolger van de Sovjetunie was het GOS (Gemeenschap van Onafhankelijke Staten), dat Oekraïne toeliet zich op vreedzame wijze los te maken van Rusland.

De zgn. « oranje revolutie » van 2004 heeft die gemeenschap in stukken doen springen en meteen ook de invloedszone die zij vormde voor Rusland. Georchestreerd door wie ? Door de NAVO en de Europese Unie, met de bedoeling Rusland blijvend te verzwakken en te beletten dat het land de post-communistische chaos zou te boven komen. Tijdens

De Verkondigingskathedraal in het Kremlin, een bouwkundig juweel uit de vijftiende en zestiende eeuw, volledig gerestaureerd en met opnieuw vergulde koepels : symbool van de heropstanding van het Heilige Rusland. Sinds de val van de USSR worden in de kathedraal opnieuw liturgische diensten gehouden.

Bezoek onze nieuwe website :
nl.crc-resurrection.org

U vindt er niet alleen een heleboel gearchiveerde artikels, maar ook bijdragen die niet in ons tijdschrift verschijnen, zoals :

- * een wekelijkse meditatie aansluitend bij het evangelie van de zondagsmis ;
- * « een ecologie voor onze tijd » : ons antwoord op de financieel-economische crisis

de tien daaropvolgende jaren werd Oekraïne op grote schaal geplunderd door “privatiseringen”, wat uitliep op een totale economische catastrofe. Ondertussen nam Rusland onder Vladimir Poetin terug zijn plaats in op het wereldtoneel. Na eerst de staat hersteld te hebben tijdens zijn eerste mandaat toonde Poetin aan dat de Russische macht ook buitenlands terug meetelde : in 2008 in Georgië [toen hij militair ingreep om een einde te maken aan de bezetting van Zuid-Ossetië door de troepen van Tblisi] en in 2013 in Syrië [toen hij de Amerikanen en de Fransen er deed van afzien Damascus met bommen te bestoken wegens vermeend gebruik van gifgas door Assad]. De Olympische Spelen van Sotsji vormden als het ware een schitterende bekroning van het teruggevonden Russische zelfbewustzijn.

De Russische president heeft er nu een grote troef bij : de Krim. Sebastopol, sinds 1783 een Russische vlootbasis en een strategische plaats aan de kust van de Zwarte Zee, is nu samen met het ganse schiereiland eigendom van Rusland. Met de unanieme goedkeuring van de Doema !

« Vladimir Poetin is judoka en schaakspeler. Dat helpt. Nadat hij eerst in de hoek gedrumd werd door de Oekraïense crisis is hij nadien geslaagd in een risicovolle ommekeer, waardoor hij zich opnieuw in een sterke positie bevindt. Na de kaakslag van Kiëv, waar een bevriend regime op 22 februari door de straat werd opzijgeschoven, hulde Poetin zich eerst in stilzwijgen ; zijn bekommernis ging uit naar het verzekeren van het succes van “zijn” Olympische Spelen. Terwijl hij zijn medestanders het woord liet voeren nam hij de tijd om het nieuwe schaakbord te bestuderen. Daarop begon hij opnieuw en heel methodisch zijn pionnen te verschuiven » (Frédéric Pons in *Valeurs actuelles* van 13 maart 2014).

Het volstaat om aandachtig de beelden van het oproer op het Majdanplein te bekijken om te beseffen wie de échte moordenaars zijn... Want er zijn politieagenten doodgeschoten en gevangen genomen. Uiteindelijk is president Janoekovitsj gevlucht.

Het is maar al te duidelijk dat we hier met opgezet spel te maken hebben. Eerst werd een poging ondernomen om Oekraïne bij Europa aan te hechten ; dat was bijna gelukt, maar toen trok Janoekovitsj de kaart van Rusland, dat hem betalingsfaciliteiten en een vriendenprijs voor gas toestond. Washington

heeft toen met de hulp van anti-Russische neonazi's een crisis uitgelokt, met de bedoeling zowel Rusland als Europa te verzwakken – ten voordele van de in moeilijkheden verkerende Amerikaanse economie. Want wie crisis zegt, zegt terugval van buitenlandse investeringen en verhuis van kapitalen naar de “veilige” VS, ten nadele van de ondersteuning van Ruslands ontwikkeling. Inderdaad werden de beurzen getroffen door een paniecreactie toen de val van Janoekovitsj bekend raakte ; de beurs van Moskou kende een brutale daling van 10 %...

« Over de Amerikaanse protesten of bedreigingen moeten we ons niet teveel illusies maken », vervolgt Frédéric Pons. « Noch Europa, noch Oekraïne zijn prioriteiten voor Barack Obama. De crisis in Kiëv en de schending van het internationaal recht op de Krim zijn vervelend, zonder meer. » Wat die « schending van het internationaal recht » betreft, herinnerde Poetin er aan dat het Westen nog niet zo lang geleden, in 1999, Servië bombardeerde en in stukken sneed met de bedoeling de provincie Kosovo – bevolkt door islamitische Albanezen – los te scheuren. *« Zij hebben het over het internationaal recht. Beter laat dan nooit ! »,* sneerde Poetin, die Washington er meteen van beschuldigde te handelen volgens « het recht van de sterkste » en « het internationaal recht te miskennen ».

De taal van het gezond verstand lezen we eens te meer bij Jean-Pierre Chevènement in *Le Figaro* : *« We mogen Oekraïne niet voor een manicheïstisch alternatief plaatsen : ofwel Rusland, ofwel de Europese Unie. Dat is voor Oekraïne, gezien zijn geschiedenis, een onoplosbaar dilemma. De realiteit van dat land is zijn heterogeen karakter. In het Oosten wonen Russischsprekenden, in het Westen katholieke bevolkingsgroepen (de Uniaten) waarvan sommige nog deel hebben uitgemaakt van Oostenrijk-Hongarije. Ik zie niet in waarom Oekraïne geen federaal land zou kunnen zijn. Naar het schijnt is dat ook de Russische zienswijze. Maar dat is geen voldoende reden om dit voorstel af te schieten, als het getuigt van gezond verstand. En wat de Krim betreft, niemand kan betwisten dat die historisch gezien Russisch is. »*

En wij ? Waarop wachten wij ? Zonder twijfel op de toewijding van Rusland aan het Onbevlekt Hart van Maria. Want die idee wint veld : *« Het is hoog tijd dat de nasleep van de twee wereldoorlogen – het sovjetisme was het directe gevolg van Wereldoorlog I – wordt weggeveegd om een bondgenootschap aan te gaan met een Russische wereld die altijd dicht bij ons zal staan dan China of de Arabisch-islamitische wereld »* (*Le Figaro*, 1 april 2014).

Men kan het niet beter zeggen : het « sovjetisme » dat zijn « **de dwalingen van Rusland** », oorzaak van de Tweede Wereldoorlog – die ons zou bespaard geweest zijn als dat land was toegewijd aan het Onbevlekt Hart van Maria !

broeder Bruno van Jezus-Maria

HET GEHEIM VAN DE ZALIGE MARIA VAN HET GODDELIJK HART

In Lourdes heeft de H. Maagd haar Naam geopenbaard, als een oorlogskreet tegen Satan : « *Ik ben de Onbevleete Ontvangen* ». In Fatima heeft zij het onoverwinnelijke wapen van haar toekomstige triomf bekend gemaakt : haar Onbevleete Hart. Tussen deze twee verschijningen in was de Z. Maria van het Goddelijk Hart het voorwerp van openbaringen van het Heilig Hart van Jezus, die haar op 7 december 1898 zijn verlangen deed kennen dat « *zijn Hart steeds meer verheerlijkt en gekend zou worden opdat het zijn gaven en zegeningen over de hele wereld zou kunnen verspreiden : "Door de straling van dit licht zullen volkeren en naties verlicht worden en door de vurigheid ervan zullen zij verwarmd worden..."* »

In haar zending van apostel van het Onbevleete Hart van Maria werd zuster Lucia, de zieneres van Fatima, dus voorafgegaan door moeder Maria van het Goddelijk Hart, religieuze van de Goede Herder, overgeplant van haar geboortestreek Westfalen naar Portugal en begunstigd door goddelijke beloften die de wereldwijde heerschappij van het Hart van Jezus aankondigden.

Op 8 december 1998, bij het eeuwfeest van de openbaringen van het Heilig Hart, merkte onze vader, abbé de Nantes, op : « *Er blijft een hardnekkig mysterie bestaan. Hoe komt het dat deze openbaringen miskend werden, bestreden, gedwarsboomd ? Terwijl de Almachtige God er toch zijn Woord in geëngageerd heeft, zijn Genade en die van zijn Moeder !* »

In 1999 heeft onze vader dit mysterie opgelost door een gedetailleerde studie van het leven van moeder Maria van het Goddelijk Hart. Daarin legde hij de inzet van haar bijzondere zending bij paus Leo XIII uit, bedoeld om de toewijding van de wereld aan het H. Hart te verkrijgen, als een reme-

die tegen het liberalisme dat de Kerk op het einde van de 19de eeuw dodelijk vergiftigde. Hoewel hij nog niet over alle documenten beschikte, vertrouwde abbé de Nantes ons zijn intieme overtuiging toe : « *Op een dag zal de Kerk haar macht bij God manifesteren en zullen er in de archieven van Angers bundels met herinneringen en getuigenissen gevonden worden, die zullen toelaten er een groot boek over te schrijven !* »

PORTRET VAN DE Z. MARIA VAN HET GODDELIJK HART, vervaardigd op vraag van haar vader, graaf Droste zu Vischering en aangeboden aan haar moeder ter gelegenheid van hun gouden huwelijksjubileum (5 augustus 1908).

Welnu, vandaag is onze vader verhoord ! Eén van zijn geestelijke dochters heeft « een groot boek » voltooid onder de titel : « *Het geheim van de Z. Maria van het Goddelijk Hart* ».

Zuster Muriel had toegang tot documenten die de hypothesen van abbé de Nantes bevestigen, in ruimere mate nog dan hij voorzien had. Belangrijke zaken die deels verborgen zijn gehouden en deels vervormd in de biografieën, komen opnieuw tot hun recht.

Vervormd ? Ja, en wel op twee manieren. De eerste vervorming was het werk van Leo XIII zelf, die in hoogsteigen persoon de eerste biografie van moeder Maria, door abbé Louis Chasle, corrigeerde... Maar dat is nog niet alles : de documenten die in 1921 bijeengebracht werden ter voorbereiding van de zaligverklaring van de dienares Gods zijn onvolledig

of verminkt. In de brief die de heilige aan Leo XIII schreef bv. heeft een onbekende hand de verwijten van het H. Hart aan de Plaatsvervanger van Christus en de dwingende oproep dat hij zich zou bekeren vervangen door drie puntjes !

Dat was het verschrikkelijk geheim dat Maria van het Goddelijk Hart alleen moest dragen en waarover ze kort voor haar dood zei : « *Het is waar dat men mijn geheim niet kent, en toch zou men het zo gemakkelijk kunnen kennen...* »

EEN JONG MEISJE VOORBEREID OP DE STRIJD VAN DE LAATSTE TIJDEN

Westfalen, de bakermat van de familie Droste zu Vischering, kende vanaf 1850 een schitterende katholieke renaissance gekenmerkt door Contrareformatie en Contrarevolutie.

In het kasteel van Darfeld pasten graaf Clemens en gravin Helene, de ouders van onze gelukzalige, hun godsdienst toe op beide domeinen van hun leven, het persoonlijke én het publieke. De biografen van moeder Maria spreken nauwelijks over dat integraal-katholicisme. Niet verwonderlijk, wanneer men in de briefwisseling van de graaf waarheden vindt als deze: « *Het volk laten stemmen betekent een afgod in de plaats van God stellen. Elk parlementair systeem is een karikatuur van het gezag zoals God het gewild heeft.* »

Graaf en gravin Droste zu Vischering waren door hun opvattingen het voorwerp van de welwillendheid van de Heer, die op een dag tegen hun dochter zei: « *Hun zelfopoffering, hun geest van offervardigheid en hun zelfvergetelheid troosten en verblijden mijn Hart en maken dat rijke genaden en zegeningen neerdalen over henzelf, hun kinderen en hun kleinkinderen.* »

Uit hun huwelijk werden elf kinderen geboren, vier jongens en zeven meisjes. Bij de geboorte van de tweeling Max en Maria, op 8 september 1863, kreeg hun moeder door een innerlijk aanvoelen de zekerheid dat één van beiden voorbestemd was. « *Het intense geluk dat ik gewaarword, is niet van natuurlijke aard. Ik heb nooit iets dergelijks ervaren. God heeft ongetwijfeld plannen met één van deze kleintjes, maar met hetwelk?* »

De tengere tweeling werd onmiddellijk gedoopt door de dokter want, zo vertelt Maria in haar autobiografie die zij een maand voor haar dood in opdracht van haar biechtvader schreef: « *Onze-Lieve-Heer wou mij vanaf het eerste ogenblik van mijn leven bevrijden uit de greep van Satan en bezit van mij nemen.* »

TEMIDDEN VAN VERVOLGINGEN

De strijd voor de waarheid, geput uit een vurige liefde voor de Harten van Jezus en Maria, kenmerkte de kindertijd en de adolescentie van Maria: « *Ik herinner mij hoe de maand van het H. Hart in onze kapel gevierd werd toen ik nog heel klein was. Er werd een altaar opgesteld dat omringd werd met massa's bloemen en kaarsen, en men plaatste er een beeld van het H. Hart op. De aanblik van dat altaar, tezamen met het Allerheiligste Sacrament dat zich daarnaast bevond, maakte een zeer diepe indruk op mij. Langzamerhand trok Onze-Lieve-Heer mij naar zich toe.* »

Toen Maria drie jaar was, in 1866, vond een dramatische gebeurtenis plaats. Pruisen versloeg Oostenrijk bij Sadowa en stootte het Habsburgse

rijk uit de Duitse Bond. De katholieke gebieden Westfalen en Rijnland zagen zich daardoor beroofd van hun belangrijkste bondgenoot en kwamen binnen de nieuw gevormde Noord-Duitse Bond onder de knoet van de protestanten in Berlijn. « *Onheilspellende tijden braken aan* », schreef de vader van Maria, « *maar wij lieten de armen niet hangen. We wilden redden wat er nog te redden viel en vechten voor het behoud van gezonde beginselen.* »

Kanselier Otto von Bismarck, die in 1870 ook Frankrijk overwon, slaagde er in om « *durch Eisen und Blut* », « door ijzer en bloed », de Duitse eenmaking tot stand te brengen rondom het protestantse Pruisen en onder de scepter van Wilhelm I van Hohenzollern. Beieren en de andere Zuid-Duitse staten kwamen bij het keizerrijk. De Duitse katholieken werden vanaf dan bitter vervolgd door de *Kulturkampf*, die we een soort van tweede lutherse hervorming zouden kunnen noemen.

Over deze jaren vertelt Maria in haar autobiografie: « *De Kulturkampf die begon in 1872 droeg ertoe bij dat mijn bewondering voor de H. Kerk toenam. De paters van de Sociëteit van Jezus en van de meeste religieuze orden, van wie ik hield en die ik kende van kindsbeen af, werden verjaagd. Ook mijn vader werd vervolgd. Al die gebeurtenissen vermeerderden meer en meer mijn geestdrift voor de H. Kerk en haar bedienaars.* »

De eenheid van alle gelovigen achter hun herders maakte hun kracht uit. Zij waren niet bang voor de weerslag van hun dienstbaarheid aan de Kerk op hun persoonlijke belangen. Deze onwrikbare standvastigheid was de vrucht van de devotie tot het H. Hart die door Mgr. Brinkmann, de bijzonder geliefde bisschop van Münster en een grote vriend van de familie Droste, in zijn diocees gepropageerd werd.

De toewijding van 1875 bleef in het hart van Maria gegrift: « *Het was drie weken voor het vonnis dat de bisschop van Münster "afgezet" en verbannen zou verklaren. Op zijn knieën in de kathedraal temidden van een reusachtig aantal gelovigen en vóór het uitgestalde H. Sacrament begon Mgr. Brinkmann luidop de akte van toewijding voor te lezen. Toen barstte hij in tranen uit en besloot met een gebroken stem: "In vereniging met de Opperherder [Pius IX, die deze toewijding aan heel de Kerk had opgedragen] wijd ik mezelf en het bisdom Münster toe aan uw Heilig Hart. Ik maak het voor-nemen het lief te hebben en te dienen met al mijn krachten, door mij uw wil eigen te maken en al mijn verlangens gelijk te maken aan die van U."* »

In Duitsland, en meer bepaald in de familie Droste, was de devotie tot het H. Hart onafscheidelijk verbonden met die tot Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes. Tijdens publieke bijeenkomsten spoorde de

vader van Maria de katholieken van Münster aan om veel tot haar te bidden om « *de overwinning van Christus op de Antichrist te verkrijgen.* » En de Maagd van de Grot beloofde haar kinderen inderdaad door hen op haar feestdag, 11 februari 1884, hun geliefde herder terug te schenken, na een ballingschap die negen jaar geduurd had.

Vanaf 1878 streed Clemens Droste zu Vischering voor de goede zaak als afgevaardigde in de rangen van de *Zentrumspartei*, de partij van de Duitse katholieken, die in de Rijksdag een parlementaire kruistocht voerde tegen de antikerkelijke politiek van Bismarck. De doelstellingen van het *Zentrum* bevatten in de kiem de doctrine die onze vader, abbé de Nantes, zou uitschrijven in de « 150 Punten van de Falanx ». Onder leiding van Mallinckrodt, Frankenstein en vooral Windthorst verdedigde de Centrupartij de vrijheid van de Kerk en de vrijheden van de *Länder*, want de deelstaten vormden de beste verdedigingswal tegen aanvallen op de Kerk. Ook de sociale werken die de Kerk gesticht had ten gunste van de armen konden rekenen op de bescherming van deze partij, die op geen enkel punt toegaf aan de principes van de Revolutie van 1789.

Het *Zentrum*, dat gesteund werd door paus Pius IX, deed het project van Bismarck mislukken die het katholicisme wou vernietigen door de instelling van een nationale protestantse "Kerk". De Centrupartij wekte dan ook de bewondering en de navolging op van veel katholieken over heel de wereld. We noemen als voorbeeld de *Cristeros* in Mexico; één van hun leiders, de Z. Anacleto Flores (1895-1927), stichtte de *Unión Popular* volgens het ideaal waarvoor ook het *Zentrum* streed: « voor de Waarheid, God en het Vaderland ». Maria Droste zu Vischering had de grootste bewondering voor de

afgevaardigden van het *Zentrum* en « *de vurigheid van hun strijd voor de H. Kerk* » (autobiografie).

Dat grote werk van nationale wedergeboorte zou zijn doel bereikt hebben als, na de dood van Pius IX in 1878, zijn opvolger Leo XIII dezelfde lijn zou aangehouden hebben. Jammer genoeg mikte de nieuwe Opperherder op een politiek van verstandhouding met de vijanden van de Kerk... terwijl hij de afgevaardigden van het *Zentrum* deed geloven dat hij wél hetzelfde doel als zij voor ogen had, de verdediging van de Kerk, en dat enkel zijn tactiek verschildte. Het resultaat was echter rampzalig: de paus maakte misbruik van zijn geestelijk gezag om het *Zentrum* te dwingen zich aan te sluiten bij de protestantse Pruisische monarchie. Op hetzelfde moment legde hij in Frankrijk de katholieken op te breken met de sacrale monarchie en aan te sluiten bij de Republiek!

Bisschoppen, priesters en afgevaardigden van de Centrupartij keken met de dood in het hart toe hoe « de H. Kerk met de voeten getreden werd door haar meest hardnekkige vijanden », zoals de katholieke leider Ludwig Windthorst het formuleerde. Dankzij nieuwe documenten toont zuster Muriel ook aan dat de vader van Maria deel uitmaakte van de afgevaardigden die tot op het laatst weigerden te gehoorzamen aan de orders van de paus met betrekking tot het stemmen van de wetten over de godsdienstige "pacificatie" en de verhoging van de militaire kredieten. De graaf beseftte heel goed het gevaar van een overbewapend Duitsland binnen Europa, en de oorlog van 1914 zou hem overschot van gelijk geven.

EEN MAAGDELIJKE UITVERKIEZING

« Wanneer de instellingen van de Kerk en de politiek beginnen te wankelen », legt abbé de Nantes uit, « moet de H. Geest zich manifesteren langs de weg van herders – zoals de kinderen van Fatima – of kleine religieuzen. Vermits Jezus en Maria niet meer kunnen spreken via de pausen en de bisschoppen, de ordestichters en de monniken, moeten zij hun levend water wel doorgeven via onverwachte kanalen » (9 december 1989).

Dat is wat Onze-Lieve-Heer deed met de jonge gravin Maria. Het was zijn wil dat zij al deze gebeurtenissen beleefde om haar voor te bereiden op een hogere zending. Want de crisis die het *Zentrum* meemaakte, is een voorafbeelding van de grote strijd van de laatste tijden: de pausen die

DE FAMILIE DROSTE ZU VISCHERING IN 1877.

Maria (uiterst rechts, naast haar tweelingbroer Max) is dan vijftien jaar.

de hersenschim van een overeenkomst met de vijandige wereld volgen om tenslotte de ideeën van de Verlichting en de Revolutie over te nemen.

Nadat Hij Maria dus op die manier voorbereid en gevormd had voor de strijd, liet Jezus haar op 20 juni 1884 weten dat Hij haar als bruid verlangde: « ***Je zal een bruid van mijn Hart zijn.*** » En vervolgens: « ***Ik zal van je hart mijn verblijfplaats maken om er een plek van rust te vinden in een wereld die me vergeet.*** »

Vier jaar later maakte Jezus aan zijn vertrouwelingen duidelijk dat zij moest intreden in de congregatie van de zusters van de Goede Herder in Münster, wat ze deed op 21 november 1888.

Het klooster, waar gevallen jonge vrouwen werden opgevangen om ze uit de prostitutie weg te houden, werd geleid door een heilige overste van Franse origine, moeder Maria Bouchy, en telde toen 274 boetvaardige zondaressen. Nauwelijks enkele dagen na de intrede van Maria begreep moeder Bouchy al dat de nieuwe postulante « een geschenk gezonden door de Hemel » was, waarop ze haar vorming zelf in handen nam. Twee maanden later, op 10 januari 1889, ontving Maria het habijt en de naam van zuster Maria van het Goddelijk Hart.

« *De eerste genade die het Goddelijk Hart mij schonk* », vertelt zij zelf, « *was dat ik aan het werk gezet werd bij die boetvaardige meisjes. Ik zag daarin een bijzondere attentie van mijn goddelijke Bruidegom, die me zo vanaf het begin wou laten deelnemen aan het werk van de bekering van de zondaars, een werk zo dierbaar aan zijn Hart.* »

Deze genade werd geleidelijk aan een onomkeerbare eis: zichzelf aan haar Bruidegom aanbieden om al het lijden dat Hij haar wou verzenden te omhelzen, om de zielen te redden. « *Een bruid van het Hart van Jezus mag geen enkel ogenblik zonder lijden zijn. Is het al geen grote vorm van lijden om Hem niet evenveel te kunnen beminnen als zij zou willen en Hem zo weinig bemind te zien?* »

Ze was dan ook heel geestdriftig toen het noviciaat van Münster in 1891 werd toegewijd aan het H. Hart. Bij die gelegenheid riep een van haar medezusters uit: « Eigenlijk zou heel de wereld moeten toegewijd worden aan het Hart van Jezus! Dat zou moeten bekend gemaakt worden aan de H. Vader. Maar wie zal het doen? »

Profetische woorden! Zonder zich ook maar een ogenblik voor te stellen dat zij zou uitgekozen worden als werktuig voor een dergelijke toewijding, werkte de novice al aan de uitbreiding van het rijk van het H. Hart door haar voornemens van elke dag. Die willigden de verzoeken in die in de 17de eeuw aan de H. Margaretha-Maria Alacoque in Paray-le-Monial gedaan waren: « *Tijdens de H. Mis aan de hemelse Vader het H. Hart van Jezus als offer aanbieden, tot eerherstel voor zoveel zonden*

die gedurende de dag bedreven worden, en mezelf verenigen met het offer van het Goddelijk Hart », noteerde Maria in juni 1890.

Bovendien liep zij vooruit op de intenties die in 1917 door de Engel van Fatima aan de drie herderskinderen zouden gedictieerd worden, toen zij schreef (juli 1891): « *Tijdens de H. Mis aan de hemelse Vader het Bloed van zijn Zoon aanbieden en vaak het korte gebed bidden: Eeuwige Vader, door het Onbevlekt Hart van Maria offer ik U het Kostbaar Bloed van Jezus Christus, tot eerherstel voor de zonden van de mensen, voor de stervenden en de zielen in het vagevuur en voor de verheerlijking van uw H. Kerk.* »

« EEN VOORBEREIDENDE SCHOOL »

Vanaf het begin van haar leven als religieuze ontving zuster Maria de diepe en bovennatuurlijke kennis van de zielen. Verbazend genoeg zwijgen de biografen daar volledig over, hoewel die kennis een duidelijke uiting was van de bekommernis voor de redding van de zielen waaraan het H. Hart zijn vertrouwelingen deelachtig maakte – net zoals het Onbevlekt Hart van Maria later zou doen met de herdertjes van Fatima door hen de hel te tonen.

Zo was er het geval van pater Bruck, die haar biecht hoorde tijdens een retraite van de communautiteit in 1890: « *Binnen in mij zag ik dat hij ofwel een grote heilige zou worden, ofwel een duivel...* » En inderdaad verliet deze geestelijke, voor wie zij tot aan haar dood zou blijven bidden, twee jaar later de orde van de jezuïeten, werd protestant en nam een vrouw.

Alle beproevingen die onze gelukzalige moest ondergaan, vormden een voorbereiding op haar toekomstige zending: aan de paus de wilsbeschikkingen van het H. Hart bekendmaken voor het heil van de wereld in de 20ste eeuw. Zijzelf erkende dat vele jaren later in Porto: « *Al mijn lijden en mijn strijd van toen [in Münster] vormden slechts een voorbereidende school.* »

Voorbereidend tot wat? Zuster Maria ontving van de Heer Jezus zoveel genaden van intieme vereniging dat zij er in het begin van overtuigd was dat God haar in een contemplatieve orde wou. In januari 1891, aan de vooravond van haar professie en op het eind van een innerlijke strijd van twee jaar, « *waren de verleidingen tegen mijn roeping van religieuze van de Goede Herder zo heftig dat ik op het punt stond de congregatie te verlaten* » en binnen te gaan bij de benedictinessen van de Eeuwigdurende Aanbidding.

Maar haar overste liet haar roepen en zei: « God heeft me laten weten dat je moet blijven. Heel de nacht heb ik de duivel gezien die jou achtervolgde om je het klooster te doen verlaten, omdat hij zag dat het je roeping is veel zielen uit zijn klauwen te trekken. »

Het Instituut van de Goede Herder in Porto, na de restauratie van het klooster door Moeder Maria. Foto uit 1900.

Zoals we zullen zien, waren deze zielen niet alleen die van de boetvaardige meisjes over wie zij de zorg had, maar die van heel Portugal: voor de bekering van dat land zou ze werken en zichzelf offeren, zodat ze op die manier de weg bereidde voor Onze-Lieve-Vrouw.

In deze « voorbereidende school » moest de jonge zuster een bijzonder pijnlijke strijd leveren naar aanleiding van de aanstelling van een nieuwe overste. Toen moeder Maria Bouchy stierf in 1891, werd de overste van de Goede Herder in Berlijn aangesteld als haar opvolgster in Münster. Op hetzelfde ogenblik hoorde zuster Maria Jezus tot haar zeggen: « **Kom naar mijn Kruis!** » Een zware beproeving was toen haar deel. De nieuwe overste, moeder Maria van de H. Agnes, begon dadelijk met de hervorming van het interne leven van het klooster om de gestrengheid van de clausuur, de *culpa* (belijdenis van de zonden tegen de communiteit) enz. te versoepelen. De trouw van zuster Maria deed haar bezwaren inbrengen tegen de beslissingen van haar overste: waren deze hervormingen wel in overeenkomst met de geest van de heilige stichteres, moeder Maria Pelletier?

Zes jaar later, toen ze zelf overste geworden was, schreef ze hierover: « *Onze nieuwe constituties zijn nu gedrukt en ik zie dat de clausuur veel minder streng is dan vroeger. Het artikel waarin staat: "De clausuur dient in acht genomen te worden overeenkomstig de besluiten van het concilie van Trente", is volledig veranderd. Nu staat er: "De clausuur zal in acht genomen worden volgens het doel van het Instituut." [...] Ik vind dat het heilig en gewijd karakter van de kerkelijke clausuur niet mag verward worden met het doel van het Instituut. De binnenkant van het klooster mag niet geprofaneerd worden.* »

Een dergelijke vrijmoedigheid in het bekritisieren van de hervormingen die door Leo XIII gewild waren, deed verschillende personen zeggen dat zuster

Maria niet de geest van haar congregatie bezat. Maar het was integendeel juist haar liefde voor de Kerk en het Instituut van de Goede Herder die haar deed begrijpen aan welke gevaren een klooster dat « zich opent voor de wereld » zichzelf blootstelt. Vijfenzestig jaar later, bij de aanvang van Vaticanum II, zou maar al te duidelijk blijken hoezeer zij gelijk had!

Haar innerlijke kruisweg in Münster, die drie jaar duurde, bracht zij als volgt onder woorden: « *Ik voel me vervreemd van onze overste. Het kruis is mijn deel. Voor anderen het geluk van het religieuze leven, voor mij het kruis!* »

In dit moreel lijden manifesteerde het H. Hart zich opnieuw aan zijn vertrouwelingen om haar zijn wil kenbaar te maken: « ***Laat mij met jou doen en handelen volgens mijn welbehagen, dan zullen mijn plannen met jou in vervulling gaan. Ik wil in jou en door jou lijden om verheerlijkt te worden in de zielen. Laat mijn beminnelijkheid stralen in de harten van de anderen.*** »

Naarmate zij naar het Kruis toeging, zoals Hij er haar toe uitgenodigd had, beleefde zuster Maria ook een meer intieme liefdesrelatie met Jezus en ging zij binnen in wat Hij « **het heiligdom van de bruidskamer** » noemde. Dat heiligdom is zijn Goddelijk Hart, waarvan Hij haar het *geheim* zal openbaren en dat zij zozeer tot het hare zal maken dat het haar eigen *geheim* zal worden.

DOM ILDEFONS SCHOB, O.S.B. (1849-1918), abt van Seckau in Stiermarken (Oostenrijk). Hij was in Porto de geestelijke leidsman van Moeder Maria.

HAAR GODDELIJKE ZENDING IN PORTUGAL : DE WEG BEREIDEN VOOR DE MAAGD VAN FATIMA

Op 24 januari 1894 ontving zuster Maria een brief van het moederhuis waarin zij werd aangesteld tot assistente van de overste van het Instituut van de Goede Herder in Lissabon.

De goddelijke missie waarvoor onze heilige gevormd werd, legt abbé de Nantes uit, is de toewijding van de wereld aan het H. Hart van Jezus, die er voor de Kerk in bestaat geheel bestemd te zijn voor het Hart van Jezus en Maria in een onafgebroken en vurige liefde, om met gedrevenheid op zoek te gaan naar het verloren schaap en naar de schapen die de stal nooit gekend hebben. Deze zending bestaat uit drie etappes die onderling nauw verbonden zijn.

DE REDDING VAN EEN KLOOSTER, 1894-1895

Tijdens een bedevaart naar Sint-Ignatius, in Manresa (Noord-Spanje), hoorde zuster Maria de Heer Jezus vragen : « ***Ben je bereid jezelf te offeren om een huis van de Goede Herder te redden dat in het grootste gevaar verkeert ?*** »

Zij aanvaardde. Na een verblijf van drie maanden in het klooster van Lissabon kreeg zij in de nacht van 13 mei [!] 1894 een telegram uit Angers met haar benoeming tot overste in Porto.

Toen begon voor de jonge religieuze een lange kruisweg. Zuster Muriel heeft er zich op toegelegd elke statie van die kruisweg in detail te reconstrueren, dankzij de vele brieven – grotendeels nog nooit gepubliceerd – die moeder Maria van het Goddelijk Hart schreef. Geen enkele van haar biografen heeft de volledige waarheid durven zeggen over haar vijf laatste levensjaren. Zij maken nochtans de heldhaftigheid van haar deugden duidelijk : haar buitengewone moed, haar kalmte, haar overgave en tegelijkertijd ook haar krachtadigheid in de vervulling van haar onmogelijke missie.

Toen de nieuwe overste op 17 mei 1894 voet aan wal zette in Porto, kwam zij een stad binnen waar de lakens werden uitgedeeld door de vrijmetselarij, van wie de propaganda was doorgedrongen tot in de clerus en de burgerij. Zij stelde vast : « *De perversie, de godsdienstige onwetendheid en de immoraliteit zijn ongezien. Zelfs in de hoogste kringen van de maatschappij vindt men nauwelijks een familie die niet aangetast is.* »

Eenmaal de poort van het klooster van de Goede Herder door ontdekte zij een toestand die menselijk gesproken wanhopig was : het equivalent van 250.000 euro aan schulden, gebouwen in verval, zusters ten prooi aan ongehoorzaamheid en ontrouw aan hun geloften, boetvaardige meisjes die gewoon aan hun lot werden overgelaten. Haar voorgangster als overste was na drie maanden in die functie van uitputting gestorven !

Vanaf de aanvang voorvoelde moeder Maria dan ook dat alleen een mirakel het klooster kon redden.

Daarom begon ze met het toe te wijden aan het H. Hart, waarvan ze een beeld op het altaar plaatste. Ondanks het verbod van de regering stelde zij opnieuw de clausuur in en legde de sleutels van de deur in de kapel, aan de voet van het beeld van Onze-Lieve-Vrouw, opdat Zij de ware overste van het klooster zou zijn.

Moeder Maria wist ook dat het gevraagde mirakel een onafgebroken strijd veronderstelde : « *Zo'n groot werk als de hervorming van een klooster dat voor de helft in puin ligt, kan enkel betaald worden met veel offers en lijden. Het staat vast dat ook de duivel geen inspanningen spaart om dit werk te vernietigen* » (8 augustus 1894).

Ze ondernam een waarachtige *tegenhervorming* en botste inderdaad op felle tegenkanting van haar medezusters : sommigen wilden zich beklagen in Angers, anderen hielden absoluut geen rekening met haar orders, de zuster kokkin nam wraak door onveranderlijk hetzelfde vlees te serveren waardoor er zieken vielen enz. Het pijnlijkst was het verraad van wie haar dierbaar waren, zoals haar voormalige overste in Lissabon, die bij de algemene overste intrigeerde om het klooster van Porto te doen verkopen ! In het geval van sluiting zouden de 140 penitenten terug op straat terecht komen, of beter : in de handen van hun vroegere pooiers... « *Ik sterf liever voor ieder van mijn kinderen dan één ervan te verliezen* », zei moeder Maria. Na maandenlange kuiperijen, ontelbare zorgen en vooral ook gebeden stond de arme overste op het punt een beroep te doen op Rome. Toen, op 23 december 1895, deed het moederhuis haar eindelijk recht. Het klooster was gered !

Wat haar dochters betreft, wat moest gebeuren gebeurde ook : ze bekeerden zich door de uitstraling van hun moeder, overeenkomstig de belofte die zij van haar Bruidegom gekregen had : « *Mijn kind, weet dat Ik uit de naastenliefde van mijn Hart stromen van genade langs jouw hart om wil laten neerdalen in het hart van anderen* » (juni 1897).

DE REDDING VAN DE BEDREIGDE CHRISTENHEID, 1896-1897

Bij de hervorming van haar klooster werd moeder Maria ondersteund door haar dierbare biechtvader dom Schober. Van haar kant offerde zij zich op voor het welslagen van de hervorming die de benedictijn ondernam in de Portugese abdijen van zijn orde. Want, zo zei ze, « *ik heb de innerlijke overtuiging dat u hier het gist moet vormen waarmee het volk, de geestelijkheid en het episcopaat hervormd en vernieuwd zullen worden* » (brief van 5 januari 1896).

Deze bekommernis om een hervorming van de Portugese Kerk in hoofd en leden is een constante

in haar geschriften. Zij was beducht voor lauwe, liberale en mondaine zielen. Aan dom Schober deed ze de aanbeveling om goed te onderzoeken of er in zijn abdijen « *geen dode takken zijn; in dat geval moeten die afgezaagd worden, ook al lijkt dat een harde maatregel! Hoe gemakkelijk steekt een rotte appel andere vruchten aan...* »

In 1896 verschenen bij moeder Maria van het Goddelijk Hart de eerste symptomen van een verschrikkelijke ziekte, een rugmergontsteking. Net op dat moment kreeg ze van de Heer de opdracht om « *de innerlijke cultus van zijn Goddelijk Hart* » te verspreiden. Hij openbaarde haar dat deze cultus er in bestond onze persoonlijke wil te breken om nog slechts een wil te hebben die in alles gelijk is met Hem, op alle domeinen, in de politiek zowel als in de godsdienst.

Op het einde van de 19de eeuw werd de christenheid ernstig bedreigd door de vrijmetselarij. Leo XIII had de sekse in 1884 wel veroordeeld, maar in de praktijk streefde hij naar verstandhouding met alle regeringen van logebroeders.

In oktober van hetzelfde jaar 1896 zag moeder Maria innerlijke beelden « *van gevaren die heel de Kerk bedreigen. De woorden die ik duidelijk hoorde: "Zij is gebouwd op de Rots en de poorten van de hel zullen haar niet overweldigen", onderstrepen die gevaren nog. Er dreigen zeer ernstige rampen, maar die kunnen nog worden afgewend door veel gebeden. Ik zag een wolf die een hele horde aanvoerde...* » In de brief hierover aan dom Schober voegde ze toe: « *Ik denk dat het gaat om de vrijmetselaars, Diana Vaughan enz. Ik stond op het punt naar de H. Vader te schrijven.* » Diana Vaughan was een valse "bekeerlinge" van een satanische sekse die er zelfs in slaagde de H. Teresia van het Kindje Jezus een rad voor de ogen te draaien...

Het was dus duidelijk dat Jezus zijn boodschapper ertoe inspireerde de paus te verwittigen voor de complotten die de vrijmetselarij tegen de Kerk smeedde. Zij vroeg de toelating om dat te doen aan de superior van het seminarie van Porto, dom Theotónio, die haar nieuwe biechtvader was sinds het vertrek van dom Schober. Zij kreeg slechts een kil antwoord: « *De H. Vader heeft geen behoefte aan uw inspiraties, hij heeft zijn raadgevers.* » En onder die raadgevers bevond zich kardinaal Rampolla, een vrijmetselaar...

Vanaf dat moment begon moeder Maria erg te lijden door de systematische weigering van haar geestelijke vader om de verzoeken van de Hemel door te geven aan Rome. Zij wist welke negatieve

Op 8 juni 1899 ontving de vertrouweling van de Hemel het viaticum. Enkele uren later liepen twee grote tranen uit haar ogen en schonk ze « *zachtjes, heel zachtjes* » haar mooie ziel terug aan haar goddelijke Bruidegom.

gevolgen dat zou hebben. Zo werden de H. Teresia en de karmel van Lisieux door het slijk gehaald toen bleek dat de affaire van Diana Vaughan opgezet was door de Loge. Erger was nog dat de Franse regering in 1896 een nieuwe golf van vervolgingen voorbereidde tegen de religieuze congregaties. De wet op de verenigingen van 1 juli 1901 gaf het signaal voor een offensief tegen de godsdienstige communautairen. Leo XIII liet slechts een zwak protest horen. Een groot aantal congregaties werd uit Frankrijk verdreven...

HET VERKRIJGEN VAN DE TOEWIJDING VAN DE WERELD AAN HET H. HART, 1898-1899

De « *horde wolven* » duidde eveneens op de liberaal-katholieken die kardinaal Sarto, de latere H. Pius X, aan de kaak stelde in zijn herderlijk schrijven van 1894: « *Meer nog dan door de openlijke ontkenning van de ongelovigen wordt de integriteit van het geloof bedreigd door de listen en leugens van het trouweloze liberaal-katholicisme.* Het let er voor op niet in de veroordeelde dwaling te vervallen en spant zich in om te doen alsof het een zeer zuivere leer volgt. De liberaal-katholieken zijn wolven in schapenvacht. »

Twee jaar later ging in Reims het eerste *Kerke-lijk congres* door, met de zegen van Leo XIII. Zevenhonderd priesters uit 69 bisdommen maakten er, in tegenwoordigheid van de aartsbisschoppen van Reims en Lyon, een kataloog op van alle hervormingen die in de Kerk moesten doorgevoerd worden. Een Tweede Vaticaans Concilie *avant la lettre* !

Welke remedie kwam de Hemel brengen tegen dat dubbel kwaad, de vrijmetselarij en het liberaal-katholicisme? **De toewijding van de wereld aan het H. Hart.**

Jezus maakte zijn vraag aan zijn boodschapper bekend in de nacht van 4 juni 1897. « *Onze-Lieve-Heer heeft mij opgedragen u zijn Wil mee te delen,*

namelijk dat ik naar de H. Vader schrijf om hem te vragen heel het menselijk ras toe te wijden aan het H. Hart van Jezus», deelde ze dom Theotonio in een brief mee. Voor de tweede keer gaf deze echter geen gevolg aan de vraag. Opnieuw een tijd van wachten en van lijden voor de heilige boodschapster...

Maar Jezus wou de toewijding. Hij hernieuwde en verduidelijkte zijn vraag en openbaarde de diepste verlangens van zijn Hart: « *Toewijding van heel de wereld aan het Hart van Jezus. Priesters en bisschoppen zullen vuriger worden, rechtvaardigen volmaakter, zondaars zullen zich bekeren, ketters en schismatieken zullen terugkeren naar de Kerk. De kinderen die nog niet geboren zijn maar al voorbestemd om deel uit te maken van de Kerk evenals de heidenen zullen sneller de genade verkrijgen* » (Witte Donderdag 7 april 1898). « *Zijn Goddelijk Hart verlangt ernaar heel de wereld te doen ontvlammen. Meedelen aan Rome, hoe sneller hoe beter* » (Goede Vrijdag 8 april).

De Verenigde Staten waren toen in oorlog tegen het katholieke Spanje om dat land zijn laatste kolonies te ontnemen, Cuba en de Filipijnen. Op diezelfde Witte Donderdag 7 april kwam Leo XIII persoonlijk bij Spanje tussenbeide om de verzekering te geven dat president McKinley de vrede nastreefde. Wat een illusie! De boodschapster van de Hemel, die door goddelijke openbaring wist dat de overwinning van Spanje afhing van de toewijding van de wereld aan het H. Hart, werd eens te meer door dom Theotonio verhinderd om dit verzoek aan Rome over te maken. Zij weende er bitter om, zij die zo zelden weende!

Uiteindelijk was haar biechtvader zo getroffen door het fysieke en morele lijden van moeder Maria dat hij toegaf. Zij schreef de brief, die op 10 juni 1898 naar Rome vertrok. Vanaf dat moment volgde zij van heel nabij de militaire operaties, in de krant en op atlaskaarten. Elke avond liet zij haar communautiteit bidden voor Spanje. Niettemin gingen de dagen voorbij. Haar assistente hoorde haar herhalen: « *Er komt maar geen antwoord uit Rome.* »

En met reden! De paus trok zich niets aan van de vraag tot toewijding. Hij liet de biograaf van moeder Maria, abbé Chasle, liegen over de brief die hij van haar ontvangen had. In die door Leo XIII gecorrigeerde biografie lezen we: « *Niets laat toe te denken dat deze brief, die jammer genoeg verdwenen is, paus Leo XIII ook maar in het minst aanspoorde om rechtstreeks tussenbeide te komen in de politiek van Spanje.* »

Wie liet de bewuste brief verdwijnen? Abbé de Nantes heeft deze vraag beantwoord. Het H. Hart beloofde de overwinning van het katholieke Spanje voor haar glorie en haar uitbreiding van waar de zon opkomt tot waar ze ondergaat, door toedoen van de toewijding van de wereld. Een dergelijke

goddelijke politiek stoorde die van de paus, die vanaf het begin van het conflict ingezet had op een compromisoplossing in de lijn van de diplomatie die hij al sedert twintig jaar toepaste met de vrijmetselaarsregeringen. Dat is de reden waarom men in de archieven van het staatssecretariaat in Rome geen enkel spoor vindt van de brief die de overste van Porto aan Leo XIII schreef. Het enige wat overblijft, op datum van 14 juni 1898, onder het protocolnummer 44513, is de begeleidende brief van dom Hemptine evenals de beledigende nota van kardinaal Rampolla om het verzoek van de benedictijn te motiveren: « *Brief over de gewetensproblemen [sic!] van de overste van de zusters van de Goede Herder van Porto* » (Geheime archieven van het Vaticaan, *Segr. di Stato, Epoca moderna*, 1998, rubr. 1, fasc. 5, fol. 103).

Spanje verloor de oorlog. Hoe kon men dan publiceren, onderstreept abbé de Nantes, dat de grote heilige van de 19de eeuw de overwinning afhankelijk had gemaakt van de toewijding van de wereld aan het H. Hart? Dan was het beter alle sporen uit te wissen, en daarom zei de paus dat de fameuze brief van 10 juni 1898 « *jammer genoeg verloren was gegaan* »!

Op 8 december 1898 schreef moeder Maria een nieuwe mededeling van Onze-Lieve-Heer naar Leo XIII: « *“Ik verleng het leven van de H. Vader om hem die genade [de toewijding aan het H. Hart] nog te verlenen. Nadat hij dat gedaan heeft, moet hij zich voorbereiden om rekenschap af te leggen aan God. In mijn Hart zal hij vertroosting vinden voor alles wat hij tijdens zijn pontificaat verwaarloosd heeft en herstel voor zijn fouten, evenals een veilig toevluchtsoord in het uur van de dood en het oordeel.”* »

Jezus opende zijn barmhartig Hart voor de paus. Het was geen *satisfecit*, verre van, maar een strenge fingerwijzing: de Opperherder moest de wereld aan het H. Hart toewijden, « *alles wat hij tijdens zijn pontificaat verwaarloosd had* » en « *zijn fouten* » erkennen, zich ervan beschuldigen en er vergiffenis voor vragen. Alleen dan zou hij een « *veilig toevluchtsoord* » kunnen vinden in het Goddelijk Hart van zijn Heer en Rechter.

Moeder Maria Droste zu Vischering stierf op 8 juni 1899. Drie dagen later, op 11 juni, wijdde Leo XIII de wereld plechtig toe aan het H. Hart, in vereniging met alle bisschoppen. Maar hij deed dat zonder afstand te doen van zijn persoonlijke politiek en zonder een einde te maken aan het openstellen van de Kerk voor de moderne dwalingen. Door de vertrouweling van de Hemel in de schaduw te stellen, haar boodschap te vervormen en zichzelf heel de verdienste van de toewijding toe te eigenen, verhinderde hij de vervulling van de schitterende beloften verbonden aan de bekering van de wereld tot Jezus en Maria...

broeder Bruno van Jezus-Maria

BELGIË IN DE GROTE OORLOG

DE EENZAME STRIJD VAN KONING ALBERT

In de reeks artikels die we wijden aan het wedervaren van ons land tijdens de Eerste Wereldoorlog nemen we een invalshoek die ten gevolge van een misplaatste *politieke correctheid* amper aan bod komt: wij willen focussen op de eenzame strijd die Albert I moest voeren, vóór de oorlog tegen kortzichtige Belgische politici, tijdens de oorlog tegen dwaze geallieerde generaals.

Binnen het keurslijf van de parlementaire monarchie was Albert in zijn bewegingsvrijheid erg beperkt. In het besef van de catastrofe die hij op ons land zag afkomen haalde hij echter het maximum uit zijn grondwettelijke bevoegdheden en probeerde hij de politieke verantwoordelijken wakker te schudden. Slechts één enkele onder hen steunde de koning volop – maar enkel omdat hij de ambitie koesterde zichzelf tot de feitelijke machthebber op te werken.

ABBÉ Georges de Nantes gaf in 1994-1995 in Parijs een schitterende reeks conferenties over de Grote Oorlog. In de tweede daarvan (17 februari 1994) kwam het optreden van koning Albert ruim aan bod: « *La Belgique invaincue, la France assiégée* » (« België onoverwonnen, Frankrijk belegerd »). De inleidende zin zegt eigenlijk alles: « *De Belgen hadden het geluk een koning te hebben en een koning voor wie het eergevoelen geen ijdel woord was.* » Zonder het militair doorzicht en het plichtsbesef van Albert I was de oorlog heel anders verlopen en vooral veel nadeliger voor België... en voor Frankrijk. Want de heldhaftige tegenstand van het Belgisch leger tegen de Duitse invaller schonk de Fransen de gelegenheid om zich schrap te zetten aan de Marne en daar een belangrijke overwinning te behalen.

Het beeld van de « Koning-Ridder » is erg vertroebeld door de mytevorming rond zijn persoon. Om de historische realiteit te herstellen doen we best een beroep op zijn eigen geschriften: zijn brieven en zijn oorlogsdagboek. In die zin hebben we dankbaar gebruik gemaakt van het zeer degelijke werk van Marie-Rose Thielemans en Emile Vandewoude: *Le Roi Albert au travers de ses lettres inédites 1882-1916* (Brussel, 1982). De auteurs voorzien al deze brieven van commentaar en lichten de historische context toe. Die hebben we vervolgens

getoetst aan een aantal grote standaardwerken over de Eerste Wereldoorlog.

EEN COMFORTABELE NEUTRALITEIT ?

Het welvarende en bedrijvige België was op het einde van de negentiende eeuw met alles bezig behalve met zijn verdediging. De katholieke partij, die onder leiding van Charles Woeste in 1884 de absolute meerderheid in de Kamer behaald had, koesterde een diep wantrouwen tegenover het leger. Het officierenkorps was grotendeels liberaal en de kazernes werden door de katholieke bevolking gezien als haarden van ontkerstening en zedenbederf. De partij van Woeste was daarom door en door antimilitaristisch... en had dat standpunt trouwens ook electoraal uitgebuit.

Daar kwam bij dat het recruteringsysteem bijzonder asociaal was: een lotje bepaalde wie wel of niet zijn dienstplicht moest vervullen; de goede burgerij kocht haar zonen af en liet ze in het misprezen leger ver-

vangen door minder gefortuneerde jongens.

Ons land had sinds de onafhankelijkheid van 1831 geen oorlog meer gekend. De grote mogendheden hadden met het verdrag van Londen de neutraliteit en veiligheid van België plechtig erkend en gegarandeerd. Het Verenigd Koninkrijk was onze voornaamste waarborg: het zou nooit toestaan dat

BORSTBEELD VAN KONING ALBERT I.
Museum Halen.

Frankrijk of Pruisen zich zou meester maken van de haven van Antwerpen – al sinds Napoleon potentieel « *een pistool gericht op het hart van Engeland* » – of van de Belgische kust, de Britse toegangspoort tot het continent. Tijdens de Frans-Pruisische oorlog van 1870 was er op ons grondgebied niet gevochten en dat sterkte de Belgen in hun overtuiging dat ons land niets te vrezen had. « Onze neutraliteit vrijwaart ons van de oorlog », was het algemeen beleden credo van de hele politieke wereld. Waarom dan financiële offers brengen voor de bouw van versterkingen en een groter leger?

Kortom, « België had zijn leger, zijn grensverdediging, zijn forten, alles eigenlijk dat een gebrek aan vertrouwen in het garantieverdrag behelsde, volkomen verwaarloosd » (Barbara Tuchman, *The Guns of August*, New York, 1962, Ned. vert. p. 125).

De monarchie keek heel anders aan tegen de situatie. Koning Leopold II was ervan overtuigd dat de neutraliteit van België op zich niet zou volstaan wanneer het opnieuw tot een confrontatie zou komen tussen de twee buurlanden en één van beide in de verleiding zou komen uit militair eigenbelang het Belgisch grondgebied binnen te vallen. Ons land zou dan, zoals zo vaak in het verleden, een bloedig slagveld worden. Zijn vrees werd bewaarheid toen hij op 28 januari 1904 een gesprek had met zijn neef Wilhelm II, de keizer van Duitsland. Die was zoals gewoonlijk erg loslippig en vertrouwde Leopold toe dat het keizerrijk vastbesloten was oorlog te voeren tegen Frankrijk en daartoe dwars door België zou trekken; als ons land zich afzijdig zou houden, mocht het rekenen op een vergroting van zijn oppervlakte met alle gebieden in Noord-Frankrijk die de Zonnekoning indertijd op ons veroverd had!

Maar alle initiatieven van Leopold II in verband met de uitbreiding van de dienstplicht en nieuwe forten botsten op het verzet van de katholieke partij. Drama van het parlementair koningschap: een nagenoeg machteloze vorst tegenover kortzichtige politici, terwijl de onweerswolken zich boven het oude werelddeel samenpakten...

In 1887 had de koning wel een belangrijke overwinning geboekt: de kredieten voor de bouw van een fortengordel rond Luik en Namen, ter verdediging van de Maasvallei tegen zowel een Frans als een Duits offensief, waren met een ruime meerderheid gestemd. In 1906 slaagde Leopold er met veel moeite in om een wet op de uitbreiding van het aantal Antwerpse forten door het parlement te krijgen. Pas op zijn sterfbed, op 15 december 1909, kon de vorst de wet op de hervorming van de dienstplicht ondertekenen: het lotingsstelsel werd afgeschaft en vervangen door de dienstplicht van

één zoon per gezin. De Kamer stemde deze wet niet van harte: « Eerder dan een weloverwogen politieke daad moet men er een daad van verzoening met de koning in zien, die door het parlement zo vaak en zo bitter bestreden was » (Barbara Emerson, *Leopold II of the Belgians: King of Colonialism*, Londen, 1979, Fr. vert. p. 279).

NIEUWE VORST, ZELFDE POLITIEK

Van bij zijn troonsbestijging in 1909 was de 34-jarige Albert vastbesloten om de defensiepolitiek van zijn voorganger verder te zetten. Even vastbesloten was hij om zich niet te laten ringeloren door de politici: de volmachten en voorrechten die de grondwet de koning gaf zou hij maximaal benutten.

Al meteen in het begin van zijn regeerperiode, in 1911, werd de nieuwe vorst geconfronteerd met een regeringscrisis. Hij was ontzet toen hij “de politiek” in al zijn zelfgenoegzaamheid en navelstaarderij leerde kennen en sprak een bijzonder scherp oordeel uit: « *Het voelt pijnlijk aan wanneer men de onvoorstelbare onbekwaamheid van de leiders van de regering constateert. Hun blindheid tegenover de meest flagrante realiteit, hun gebrek aan contact met de levende krachten van de natie, hun ondoordacht geloof in het succes van een politiek waarvan de eenheid enkel ligt in middelmatigheid, zorgeloosheid en koppigheid... Het zijn even zovele niet te onderschatten verwittigingen voor wie de verantwoordelijkheid van het gezag aanvaardt* » (Thielemans en Vandewoude, *op. cit.*, p. 67).

In juni 1911 nam baron Charles de Broqueville de opdracht aan om een nieuwe regering te vormen. Met hem kwam een zeer bekwaam politicus op het voorplan, maar ook iemand die uiterst ambitieus was. Het nieuwe kabinet omvatte enkel ministers van de katholieke partij, die nog altijd de absolute meerderheid in het parlement bezat.

In juli van hetzelfde jaar brak de Agadircrisis uit. Frankrijk stuurde troepen naar Marokko om de sultan tegen opstandelingen te beschermen; Duitsland nam deze inmenging niet en zond het oorlogsschip *Panther* naar de haven van Agadir. Een Frans-Duitse oorlog leek onvermijdelijk en kon slechts op het nippertje worden afgewend. Het gevolg was dat Londen, beducht voor de agressieve politiek van Berlijn, de banden van de *Entente Cordiale* met Parijs alsmaar nauwer aanhaalde. De internationale spanning steeg. In ons land werd het leger in staat van paraatheid gebracht.

De koning greep de crisis aan om te onderstrepen hoe lichtzinnig de regering omsprong met het lot van België. Het enige middel om te ontkomen aan een drama was de versterking van de militaire

De 35-jarige koning op 12 april 1910, enkele maanden na zijn troonsbestijging.

slagkracht. « *Het is een ernstige vergissing de verdragen te beschouwen als engagements die door geen enkele omstandigheid kunnen gewijzigd worden. In de politiek bindt een engagement aangaan in een verdrag enkel tot aan een volgende oorlog, die vaak wordt verklaard om van lastige engagements af te geraken* » (*ibid.*, p. 82).

De Agadircrisis maakte ook bij de publieke opinie een onbehaaglijk gevoel los. Op 31 augustus publiceerde de krant *Le Soir* het eerste artikel in een reeks getiteld « *Sommes-nous prêts ?* » Allerlei zwakke elementen in de landsverdediging, die aan het licht waren gekomen na de afkondiging van de staat van paraatheid, werden aan de kaak gesteld.

In het najaar werd de dreiging voor België explicieter. Een hoge medewerker van de Duitse ambassade in Londen maakte een collega van onze ambassade duidelijk dat de mogelijkheid van een invasie van ons land door de troepen van Wilhelm II onder ogen moest gezien worden. Wij dienden ons dan te beperken tot enkele kanonschoten om formeel onze neutraliteit te "verdedigen". Want als wij ons écht zouden verzetten, zou België door de keizerlijke legers vernietigd worden...

In december 1911 waarschuwde de

koning van Roemenië de Belgische minister in Boekarest dat de plannen van de Duitsers een doortocht door België voorzagen. Albert zelf kreeg een soortgelijke verwittiging te horen van zijn schoonbroer Karl von Hohenzollern, die lid was van de Duitse generale staf.

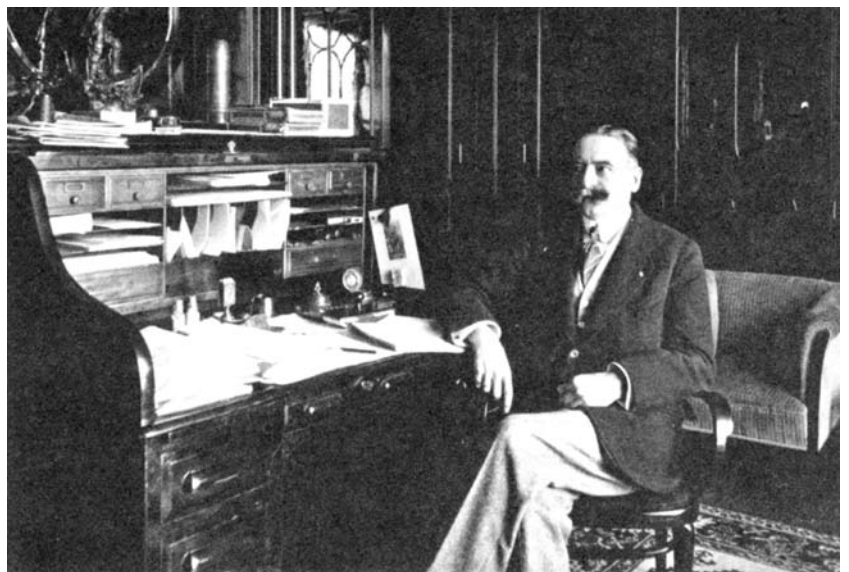
Om zijn defensiepolitiek door te drukken deed de vorst toen een beroep op De Broqueville. Dankzij hem kreeg Albert op korte tijd veel verwezenlijkt, al moest de baron daarvoor voortdurend de confrontatie aangaan met zijn eigen collega's van de katholieke partij, die van geen legerhervormingen wilden horen. Maar De Broqueville steunde de vorst niet belangenloos: hij had zijn eigen agenda...

DE INTRIGES VAN EEN KATHOLIEKE MINISTER

Ook abbé de Nantes onderstreept het: in het uur van het grootste gevaar werd koning Albert geconfronteerd met « *politieke intriges* ».

De Belgische grondwet voorzag niet in de functie van eerste minister. Elke minister had de volledige bevoegdheid over het departement waarover hij aangesteld was en moest geen verantwoording afleggen aan zijn collega's. Albert hamerde daar elke keer opnieuw op: elke minister is volledig bevoegd voor het hem toevertrouwde departement; de ministeriële verantwoordelijkheid is individueel en niet collectief; en het hoofd van de regering is de vorst en niemand anders (brief aan De Broqueville, 8 juli 1913). Het is trouwens tekenend dat de koning in zijn brieven aan de baron hem altijd aansprak met "dierbare minister", nooit met "eerste minister".

Charles de Broqueville, de formateur van de regering, zag zichzelf niet als "zomaar" een minis-

CHARLES DE BROQUEVILLE, MINISTER VAN OORLOG VANAF 1912.

De leidende katholieke politicus was niet alleen uiterst bekwaam, maar ook zeer ambitieus. Hij steunde de militaire politiek van de koning vooral om zichzelf onmisbaar te maken en zo meer macht te verwerven.

ter naast andere ministers. Hij wilde geen *primus inter pares* zijn, de eerste onder gelijken, maar een echte regeringsleider die boven zijn collega's stond. In de praktijk kwam het er op neer dat hij zich tussen de koning en zijn medeministers probeerde te wringen. De macht van de vorst moest verkleind worden, die van hemzelf vergroot. Zijn visie formuleerde hij als volgt: « Grondwettelijk is de koning de bevelhebber van de strijdkrachten te land en ter zee; hij verklaart de oorlog en sluit de bondgenootschaps- en vredesverdragen af. Maar vandaag de dag heeft het regime van de grondwettelijke monarchie plaats moeten maken [?] voor het regime van de parlementaire regering. Het is niet meer mogelijk dat de koning alleen deze beslissingen neemt. Wij hebben in de grondwet niet de functie van eerste minister, maar wij hebben in de feiten wel een voorzitter van de ministerraad. Hij is het die naast de koning [!] moet staan om de fundamentele kwesties van onze nationale verdediging op te lossen » (*ibid.*, p. 80).

Albert was het met deze zienswijze absoluut niet eens. Voor hem was er helemaal geen sprake van dat de constitutionele monarchie "vandaag de dag" zou veranderd zijn in een "ander regime". Voor hem was de kern van het Belgisch systeem « de samenwerking tussen de koning en de ministers, waarbij noch de een noch de ander de rechten en de prerogatieven van de ander mag misken- nen of vergeten » (onderhoud met minister Helleputte, april 1913). Hij weigerde dan ook herleid te worden tot een « machine om wetten te ondertekenen ». Ook tegenover De Broqueville was hij duidelijk: « Om alle zaken van zijn departement te behandelen beschikt elke minister, onder de verantwoordelijkheid en met de uitsluitende toestemming van het staatshoofd, over alle bevoegdheden [...]. Buiten de controle die de Kamers uitoefenen op het handelen van de ministers kan de uitoefening van deze bevoegdheden door geen enkele andere wil belemmerd worden. Elke beschikking die er zou naar streven de prerogatieven van de koning te verkleinen of de vrije actie van één van zijn ministers tegen te spreken is ongrondwettelijk » (brief van 8 juli 1913).

En toch zou De Broqueville een weg vinden om zijn eigen positie te verstevigen. De tactiek van de baron getuigde van een grote sluwheid: « In tegenstelling tot het merendeel van de leiders van de katholieke partij deed hij zich opmerken als een vurig pleitbezorger van de nationale verdediging. In de mate waarin hij zo de bezorgdheid van de koning deelde, moest deze noodgedwongen op hem steunen en de rol begunstigen van voorzitter van de ministerraad die hij wou spelen » (Thielemans en Vandewoude, p. 81).

Albert beseftte dat De Broqueville dubbel spel speelde, maar hij had geen keus. In het belang van de bedreigde nationale veiligheid moest hij met hem samenwerken. Ooit zou hij echter van hem zeggen: « *Die man laat misschien het bestaan van de monarchie toe, maar onder zijn absolute dictatuur. Dat hij maar afwacht, op een dag zal ik hem laten zien dat ik niet van beschilderd karton ben...* » (*ibid.*, p. 114).

Hoe dan ook, tussen 1912 en 1914 werkten de jonge koning en Charles de Broqueville zeer nauw en met succes samen.

IN HET VERWEER TEGEN « VROLIJK BELGIË »

De publieke opinie was al even kortzichtig als de politici. Op 8 augustus 1913, minder dan een jaar voor het uitbreken van de oorlog, schreef het *Journal de Bruxelles*: « Laat ons de groteske boeman van de Duitse bedreiging, die regelmatig de Belgische vrolijkheid komt overschaduwen, opsluiten in de bergplaats voor oude, afgedankte accessoires. »

De koning daarentegen beseftte dat de vrede aan een zijden draad hing en dat de versterking van de Belgische defensie van levensbelang was. In het voorjaar van 1912 had hij het onomwonden geformuleerd: « Wij kunnen enkel bedroefd vaststellen dat we vanuit militair oogpunt op dit ogenblik noch over voldoende manschappen noch over de vereiste kwaliteit beschikken. We zijn volkomen machteloos » (*ibid.*, p. 83).

Hij wist ook dat het zijn persoonlijke verantwoordelijkheid was de nodige maatregelen te nemen. Albert nam zijn plicht immers zeer ernstig: « Heeft de vorst niet de eed afgelegd om de integriteit van het grondgebied te bewaren? Is hij niet, in hoofde van het grondwettelijk pact, het hoofd van het leger? Is het bijgevolg voor hem geen heilige plicht erover te waken dat er niets wordt verwaarloosd om ons leger in staat te stellen onze grenzen eervol te verdedigen? » (*ibid.*, p. 83).

Maar de parlementaire democratie maakte dat hij geen rechtstreekse actie kon ondernemen; alles moest via de regering gaan.

Eerste doelstelling: de broodnodige reorganisatie van het leger. Albert wist dat de minister van Oorlog, generaal Hellebaut, weigerde om lessen te trekken uit de tekorten die na de Agadircrisis waren vastgesteld en dat hij ingrijpende hervormingen tegenhield. Hellebaut wou dat de generale staf ondergeschikt bleef aan de conservatieve bureaucratie op zijn ministerie. Met de hulp van De Broqueville haalde de koning echter zijn slag thuis: de minister werd tot ontslag gedwongen, er kwam een Hoge Raad voor de Nationale Defensie en het opmaken van alle krijgsplannen was voortaan de

bevoegdheid van de generale staf, waarvan briljante officieren als Emile Galet, jeugdvriend en vertrouweling van Albert, deel uitmaakten. Toch hield De Broqueville nog een slag om de arm door te laten vastleggen dat de eindverantwoordelijkheid voor landsverdediging in vredetijd bij de minister lag – niet bij de vorst.

Bleef de kwestie van de dienstplicht. Het ogenblik was helaas niet gunstig: de katholieke partij won de verkiezingen van 1912 ondermeer met het thema van het behoud van één dienstplichtige per gezin... De "politieke opportuniteit" stond de koning niet toe om al te snel na de verkiezingen over veralgemeende dienstplicht te spreken. Respect voor de democratie... terwijl alle kanselarijen van Europa het nog enkel over de komende oorlog hadden!

Albert liet echter geen gelegenheid voorbijgaan om de politici op hun verantwoordelijkheid te wijzen. Alle argumenten waren daarvoor goed, zoals blijkt uit volgende brief aan De Broqueville: « *Het is in het belang van een behoudende regering [zoals de katholieke die aan de macht was] om te waken over het in stand houden van een goed leger dat, vanuit binnenlands standpunt gezien, altijd de meest zekere basis en waarborg zal vormen van de openbare orde en de bestaande instellingen. Een dergelijke politiek is tegengesteld aan die van de vaderlandslozen [lees: de socialisten] die ontwapening eisen om in hun revolutionaire pogingen te slagen* » (juni 1912). Met andere woorden: maak het leger sterk genoeg zodat het ook de binnenlandse vrede kan verzekeren.

De nieuwe minister van Oorlog, generaal Michel, verzette zich echter hardnekkig tegen de veralgemening van de dienstplicht. Albert besloot toen de zaak te forceren door opnieuw een beroep op baron de Broqueville te doen.

Op 8 november 1912 kwam de ministerraad samen onder het voorzitterschap van de koning. Minister Michel was afwezig wegens ziekte. Totaal onverwacht legde De Broqueville een plan op tafel ter invoering van de veralgemeende dienstplicht.

Stomverbaasd stilzwijgen van al zijn collega's: hoe durfde hij het aan zich te bemoeien met defensie in afwezigheid van de bevoegde minister? Maar vooraleer iemand kon reageren feliciteerde Albert zijn ministers met hun « daad van patriottisme ». Het plan werd als aanvaard beschouwd. Michel kon niet anders dan ontslag te nemen, waarop De Broqueville zelf de portefeuille van Oorlog in handen nam. Maar de koning moest een prijs betalen: hij moest de aanspraken van de kabinetsformateur op het overwicht over de andere ministers stilzwijgend aanvaarden.

« *Alles verloopt heel moeizaam* », vertrouwde de koning eind dat jaar aan een familielid toe. « *Het beroep van monarch kan enkel aangenaam lijken voor hen die de praktijk ervan niet kennen. Ik hoop dat we uiteindelijk zullen komen tot de versterking van onze militaire capaciteiten, die werkelijk in een betreurenswaardige toestand verzeild zijn* » (p. 85).

DE KLOK TIKT

Het kwam er nu op aan de algemene dienstplicht in de Kamer te doen stemmen. Eens te meer bevestigde Charles de Broqueville wat voor knappe strateeg hij was. Op 13 februari 1913 riep hij het parlement bijeen in geheime zitting. Achter gesloten deuren verklaarde hij dat de Duitse invasieplannen zich preciseerden en dat België in groot gevaar verkeerde. Zo won hij

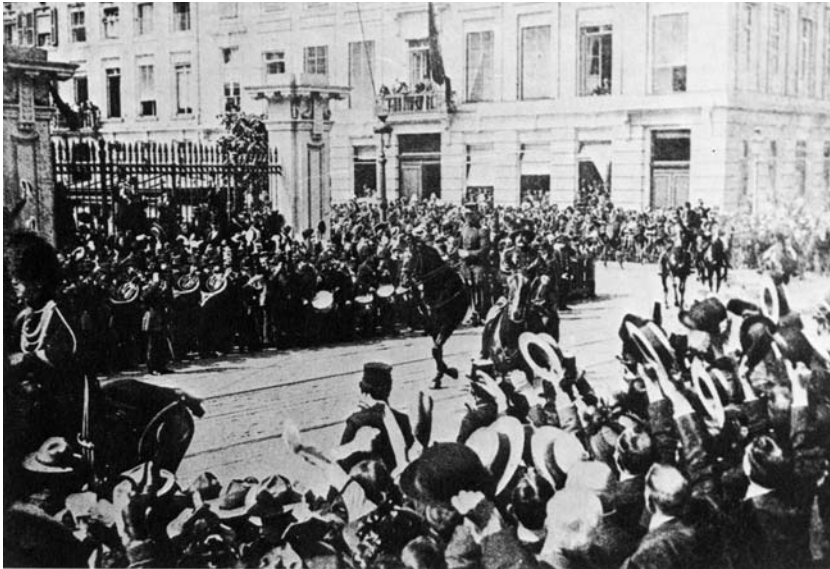
de katholieke fractie voor het ontwerp. Het werd op 28 mei – na eindeloze discussies, tot mateloze ergernis van Albert – in de Kamer gestemd door achtentachtig katholieken (op honderd en één) en vijftien liberalen (op vierenviering). Het jaarlijks contingent dienstplichtigen steeg zo van twintigduizend tot drieëndertigduizend.

De koning was opgelucht, temeer omdat het land kort tevoren door een ernstige crisis was gegaan. Midden in de debatten over de uitbreiding van de dienstplicht, die het hele voorjaar van 1913 duurden, besloten de socialisten tot een krachtmeting met de regering om het algemeen stemrecht af te dwingen. Zij dreigden met een grote staking

Het « dappere kleine België » dat het brutale Duitsland de vrije toegang tot zijn grondgebied weigerde, dwong de bewondering van de hele wereld af.

Karikatuur in het Engelse weekblad Punch.

Op 4 augustus reed koning Albert te paard en in uniform naar het parlamentsgebouw om de volksvertegenwoordigers toe te spreken. Heel het land stond als één man achter de vorst en had een onbegrensd vertrouwen in zijn leiderschap. De politici deemsterden snel weg...

die het hele land zou plat leggen. Binnenlandse onrust was wel het laatste waar het land behoefte aan had nu een oorlog dreigde ! Opnieuw was het De Broqueville die aan de wensen van Albert tegemoet kwam door in het parlement een aanpassing van het kiessysteem te beloven, waardoor een eind kwam aan de algemene staking.

Eind augustus liet de koning in de provincie Namen grote manoeuvres houden ; hij liet De Broqueville weten dat de inkwartiering van de militairen te wensen overliet. Hij was bezorgd om « *het welzijn en het sparen van de krachten van de soldaat aan wie toch zware inspanningen worden opgelegd* » (5 september 1913). Een duidelijke uiting van de bijzondere aandacht van de vorst voor "zijn" soldaten, die zijn hele militaire politiek aan de IJzer zou bepalen.

In het najaar kreeg Albert goedkeuring voor zijn voorstel om over de bevoegdheid te beschikken onbekwame officieren uit het commando te verwijderen.

In november bracht de koning een bezoek aan Potsdam. De ontmoeting met de keizer was die « *van een wijze met een dwaas. Albert beschouwde Wilhelm II inderdaad als een gek* » (abbé de Nantes). De *Kaiser* hield een tirade tegen het onbetrouwbare Frankrijk. Hij zei zonder omwegen dat een oorlog met dat land onvermijdelijk was en dat de overwinning van Duitsland als een paal boven water stond. Ook stafchef von Moltke sprak dreigende taal : de kleine staten konden zich maar beter aan de zijde van het keizerrijk scharen, want de gevolgen zouden verschrikkelijk zijn voor wie zich onder het vaandel van de tegenstander zou plaatsen.

De koning bracht onmiddellijk verslag uit aan de

Belgische vertegenwoordiger in Berlijn en gaf hem toestemming de ambassadeur van Frankrijk in te lichten (Tuchman p. 128).

MINISTER TEGEN KONING

Aan de *modus vivendi* tussen koning Albert en Charles de Broqueville kwam een einde toen de minister een steeds grotere greep op het leger probeerde te krijgen.

De moeilijkheden waren al begonnen in maart 1913, toen de baron een plan voorlegde om bevorderingen voortaan niet meer te laten afhangen van anciënniteit maar van voordracht... door de minister van Oorlog zelf ! Zo wou De Broqueville zijn kabinetschef Collon de graad van majoor geven, over het hoofd van verschillende offi-

cieren heen. De koning, erg bezorgd voor algemene mistevredenheid binnen het officierenkorps op het ogenblik van grote internationale spanning, schreef een kritische nota om de minister op zijn stappen te doen terugkeren. De Broqueville pleegde chantage en dreigde met ontslag : hij wist dat hij onmisbaar was zolang de nieuwe militiewet niet goedgekeurd was. De vorst moest bijdraaien... Pas in de zomer kreeg hij een terugkeer naar het anciënniteitsbeginsel gedaan.

Een andere kwestie die voor een conflict zorgde was de benoeming van een nieuw hoofd van de generale staf... die notabene pas opgericht was in 1910 (cf. Tuchman p. 126) ! De kandidaat van de koning was de energieke kolonel De Ryckel, die op verzoek van Albert in het grootste geheim het militaire antwoord van België in het scenario van een Duitse aanval had uitgewerkt. De baron daarentegen wou, « om redenen waarin de politiek doorslaggevend was » (Thielemans p. 495), zijn vertrouweling Selliers de Moranville, de commandant van de rijkswacht, op die post. De minister trok aan het langste eind : het was nu eenmaal zijn bevoegdheid... Selliers had weinig of geen ervaring met de militairen en was niet graag gezien door de legertop. Eén maand voor de aanslag van Sarajevo werd de uitdrukkelijke wens van de koning, hoofd van de strijdkrachten in tijden van oorlog, door "de politiek" genegeerd !

Selliers de Moranville bekrachtigde de strategie die op het kabinet van de minister van Oorlog uitgewerkt was. De mobilisatie moest gebeuren in het centrum van het land ; de vijand moest tegengehouden worden op de lijn Dijle-Gete, in Brabant dus. De koning en De Ryckel vonden dat een totaal verkeerde aanpak. Het hele oosten van België zou

bij het begin van de vijandelijkheden simpelweg in de steek gelaten worden; de industriële as Charleroi-Luik, essentieel voor ons land, werd in dat scenario bij voorbaat opgegeven. « De verplichte neutraliteit was een bijkomend probleem bij de uitvoering van een operatieplan. België wilde Duitsland geen excuus geven door het Belgische leger reeds voor de Duitse inval te ontplooiën aan de grens. Het was dus wachten tot iemand het land binnenviel » (Luc De Vos e. a., 14-18. Oorlog in België, Leuven, Davidsfonds, 2014, p. 41). De Maasvallei leek Albert daarom de beste optie: dicht genoeg bij de grens, dankzij de fortengordels van Luik en Namen goed verdedigbaar en anderzijds ook niet te ver verwijderd van het nationale bolwerk Antwerpen.

De vorst kon niet anders dan de benoeming van de nieuwe stafchef te accepteren. Maar in mei 1914 schreef hij De Broqueville een brief waarin hij hem duidelijk maakte waar het op stond; Selliers moest niet denken dat hij het werk van De Ryckel zomaar naast zich neer kon leggen:

« Bepaalde zaken moeten beschouwd worden als definitief verworven. Ten eerste mag er geen enkele belangrijke wijziging aangebracht worden aan de algemene organisatie van onze strijdkrachten. Ten tweede moet de mobilisatie ter plekke gebeuren om geen deel van het land op te geven op het moment waarop het bedreigd wordt. Ten derde dient men verder te bestuderen hoe het leger naar de grenzen kan gebracht worden om die te verdedigen in de mate van onze mogelijkheden. »

Baron de Broqueville achtte het geraadzaam het niet op een krachtmeting met de vorst te laten uitdraaien en legde zich bij de eisen van Albert neer.

MOBILISATIE

Op 29 juli verneemt men in ons land de oorlogsverklaring van Oostenrijk-Hongarije aan Servië. Iedereen weet dat het niet louter de zoveelste Balkankwestie is: Oostenrijk heeft Duitsland als bondgenoot en Rusland staat pal achter Servië. Het bericht slaat bij het publiek dan ook in als een bom. Meteen is het gedaan met de « Belgische vrolijkheid ». Het leger wordt nog dezelfde dag “op versterkte voet van vrede” gebracht; de dienstplichtklassen van 1912, 1911 en 1910 worden opgeroepen. De mensen beginnen te hamsteren en voor de loketten van de Nationale Bank schuiven lange rijen aan om hun bankbiljetten in te wisselen voor zilveren munten.

De regering vraagt de Duitse ambassadeur in Brussel om minstens een officieuze geruststelling dat het leger van de *Kaiser* ons land niet zal binnenvallen, maar krijgt die garantie niet.

Het Russisch leger mobiliseert op 30 juli, waarna het Duitse keizerrijk de toestand van *Kriegsgefahr* uitroept. Frankrijk is in rep en roer. Op 31 juli beslist Albert om de ministerraad in de late namiddag bijeen te roepen in het Paleis van Brussel. De discussies zijn hevig, maar uiteindelijk beslist men de koning te volgen en de algemene mobilisatie af te kondigen – één dag voor Duitsland en Frankrijk, wat ons een voorsprong van 24 uur geeft. Alle dienstplichtigen en vrijwilligers moeten zich « onmiddellijk en via de snelste en kortste weg begeven naar de depots, korpsen of forten waar hun wapenen en hun kledingstukken bewaard worden » (de dagbladen). Het luiden van de stormklokken, over heel het land, betekent het onherroepelijk einde van een tijdperk van tachtig jaar vrede.

Het onheilspellende Duitse stilzwijgen duurt ondertussen voort. Albert schrijft op 1 augustus aan zijn « dierbare neef » Wilhelm een brief, door de koningin in het Duits vertaald, waarin hij in het kader van « de banden van verwantschap en vriendschap die onze twee families nauw verbinden » vraagt om een persoonlijke verzekering dat de neutraliteit van ons land geëerbiedigd zal worden. Het is zenuwachtig afwachten wat het antwoord zal zijn. Wat de koning niet weet, is dat op hetzelfde ogenblik in Duitsland elfduizend treinen klaar staan om manschappen, wapens en voorraden naar hun plaats van bestemming te brengen.

Voor de laatste keer in vreedstijd trekt de Brus-

Op 4 augustus om 9 uur's morgens staken de eerste Duitse troepen de Belgische grens over en was de oorlog een feit. Op de wegwijzer staan de namen van de steden Aken en Luik, in vogelvlucht nog geen 40 km van elkaar verwijderd.

selse burgerij op zondagnamiddag 2 augustus naar het Ter-Kamerenbos om van de prachtige zomerdag te genieten. Om 19 uur ontvangt minister van Buitenlandse Zaken Davignon het Duitse ultimatum. Het keizerrijk vraagt vrije doortocht over het Belgisch grondgebied om een te verwachten aanval van Frankrijk te pareren. Als wij weigeren « zal België als een vijand behandeld worden ».

OORLOG

Nog dezelfde avond roept de koning opnieuw al zijn ministers samen. Zowel Tuchman als De Schaepdrijver wekken de indruk dat het om één enkele bijeenkomst gaat, maar in feite waren er twee vergaderingen: om 21 uur een kabinetsraad met de regering en enkele hoge officieren, later op de avond een kroonraad met de ministers van staat en de regeringsleden.

Er bestaan van deze cruciale bijeenkomsten geen notulen, enkel de haastig neergepende potloodkrabbels van minister Helleputte. Op de kabinetsraad neemt Albert geen blad voor de mond en begint met een scherpe aanklacht tegen de generaties ministers die niet gewaakt hebben over de verdediging van het land, terwijl het wel de onafgebroken zorg van de monarchie was... Men kan zich voorstellen hoe bedremmeld de excellenties er bij staan (cf. Thielemans en Vandewoude, p. 93)!

Het ultimatum is onaanvaardbaar. Wat kan het leger doen? Selliers de Moranville en De Ryckel zetten hun tegengestelde strategieën uiteen en beginnen te discussiëren, totdat de koning de knoop doorhakt: als wij de Duitsers willen tegenhouden, moet dat aan de Maas gebeuren. Geen enkele minister waagt het iets te zeggen, en al zeker niet Charles de Broqueville: Albert is nu immers de *koning-soldaat*, de opperbevelhebber van de troepen, die het lot van België in handen heeft en die men in het volste vertrouwen gehoorzaamt.

Kort daarna komen de ministers van staat toe, want de vorst wil het advies van de kroonraad. Woeste is aanvankelijk geneigd slechts symbolische tegenstand tegen de Duitsers te bieden, met het argument dat België absoluut niet opgewassen is tegen zijn oostbuur, maar zijn collega's volgen hem niet. Al snel bereikt men eensgezindheid: « Schijnverzet speelde de Duitsers evengoed in de kaart als helemaal geen verzet en zó kwam het land zijn verplichtingen, namelijk het verdedigen van zijn

neutraliteit, niet na. België's onafhankelijke bestaan hing geheel en al af van het primeren van het internationale recht op het recht van de sterkste » (Sophie De Schaepdrijver, *De Groote Oorlog. Het koninkrijk België tijdens de Eerste Wereldoorlog*, Antwerpen, 2013, pp. 62-63).

De hele duur van de kroonraad zwijgt de koning. Hij ziet eruit als *van marmer*, zegt minister Hymans later. De beproeving is begonnen. Wie realiseert zich beter dan de vorst wat voor verschrikkingen ons land te wachten staan?

Het antwoord van België wordt de volgende dag om zeven uur's ochtends op de Duitse ambassade afgegeven: ons land aanvaardt de schending van zijn neutraliteit niet en verklaart zich vastbesloten om met alle middelen elke aanslag op zijn rechten af te weren.

Bij de mensen maken ongeloof en verbijstering al snel plaats voor verontwaardiging en vaderlandse geestdrift. Jeugdige vrijwilligers stromen toe om dienst te nemen. De politici die zich jarenlang het felst hebben verzet tegen elke oorlogsinspanning roepen nu het luidst om harde actie tegen de Duitse trouweloosheid.

Op 3 augustus is er een nieuwe kroonraad over de voorwaarden waaronder onze garanten – nu Duitsland de vijand is, zijn dat Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk – ons grondgebied mogen betreden. Men besluit dat er moet gewacht worden tot de invasie een feit is. Maar de koning staat erop dat ons leger zelf de verdediging van de vestingsteden opneemt.

Wanneer Albert zich op 4 augustus naar het parlement begeeft, zien de Brusselse straten zwart van het volk. Het is een onvergetelijk ogenblik. De intrede van de koning in het Paleis van de natie wordt door de volksvertegenwoordigers begroet met een minutenlange staande ovatie. Albert, in uniform, houdt een korte toespraak, die hij als volgt beëindigt: « *Een land dat zich verdedigt, verdient de eerbied van allen. Een dergelijk land gaat niet ten onder. God zal met ons zijn in deze rechtvaardige zaak. Leve het onafhankelijke België!* »

Enkele uren tevoren zijn de eerste Duitse troepen bij Gemmenich, vlakbij het drielandenpunt, de Belgische grens overgestoken. De Grote Oorlog is begonnen.

redactie KCR

Nederlandstalige uitgave van *Il est Ressuscité ! La Contre-Réforme Catholique au XXIe siècle*.

Stichter: † Abbé Georges de Nantes.

Hoofredacteur: Broeder Bruno Bonnet-Eymard, Maison Saint-Joseph, F-10260 Saint-Parres-lès-Vaudes.

Verantwoordelijke uitgever: E. Govaerts, Postbus 14, B-2650 Edegem.

Abonnement: € 10. Steunabonnement: vanaf € 15. Buitenland: € 12.

Rekening 000-3302057-80. IBAN: BE47 000 3302057 80. BIC: BPOTBEB1.

Internet: <http://nl.crc-resurrection.org/> – E-mail: hij.is.verrezen@gmail.com